

Minden eddigi társadalom története osztályharcok története. Világ proletárjai egyesüljétek!

NÉPAKARAT

Az iparilag fejlettebb ország a kevésbé fejletteknek saját jövője képét mutatja. (Marx.)

SZOCIALISTA MUNKÁSLAP

No. 95 szám. Vol. VI. évfolyam

New York, 1908 november 27

Egyes szám ára 2 cent. Helyben 1 cent.

EGY TÁRGYALÁS TANULSÁGAI.

A trustok ellen indított pörök közt kétségkívül az olajtrust ellen indított hadjárat a legérdekesebb s a legtanulságosabb. A trustot alkotó társulatok a különböző államokban sorra a törvényszék elé kerülnek s ha e tárgyalásoknak semmi pozitív eredménye nem lesz is, negyven évnek csendben, föltűnés nélkül folytatott munkájáról, a kapitalista rendszer egyik legnagyobb, legesodálatosabb alkotásáról lebentik föl a fátlyt.

John D. Rockefeller, az iparnak e fölülmulhatatlan fejedelme azzal a nyugodt s a legapórbóbb részletekre kiterjedő előadással, melylyel a tanuk padján a trust javára leadta vállomását, negyven esztendő ipari történetének oly vázlatát nyújtotta, mely páratlanul áll a maga nemében.

Ez az előadás hű tükrö volt a kistermelésből a nagytermelésbe való átmenetnek, a szükség-hatalmasabb kapitalistájának ajkáról a szocialista politikai gazdaságtan tételeinek. Mondhatnók, Rockefeller gyakorlati tényekkel tanuskodott Marx elméleti tételei mellett.

A Standard Oil Company 1860-ban alakult négyezer dollár alaptőkével s néhány évizeddel múltán már 69 millió dollár alaptőkével rendelkezett, osztalék gyanánt 591 millió dollárt fizetett ki s emellett tőbbször 300 millió dollár maradt a trust pénztárában.

Kezdetben a társulat csak olajfinomítással foglalkozott s ezen a téren számos ellenséggel kellett mérköznie. Megindult a kíméletlen küzdelem s a gyöngébbnek pusztulni kellett. Amelyik társulatot Rockefeller társulata nem tudott magába olvasztani, azt leszorította az ipar mezejéről, tönkre tette. Folyt ez a harc szakadatlanul, míg a Standard Oil Company egyedül nem maradt a porondon. Szerepelt ebben a harcban minden elképzelhető eszköz, törvényes és törvénytelen. A gazdasági törvények felette állnak a parlamenti törvényeknek, rákényszerítették a Standard Oil Companyt minden eszközt használatára, mely céljához, a gazdasági ellenfél legyűréséhez vezetett.

Míg egyrészt így folyt a küzdelem az elleneség társulattal, csodálatos fejlődés ment végbe magában a termelés módszerében. Míg a társulat először csak olajfinomítással foglalkozott, később megszerezte az olajforrásokat, a nyers anyagok forrásait, maga állítottat elő az olajiparban minden szükséges eszközt, megszerezte vagy befolyásába kerítette a szállítási eszközöket s egy emberöltő alatt nemcsak legyőzött minden ellenfelet s despotájává lett az olajiparnak, hanem ezt az ipart tökéletesen megszerezte, kifemeltette. A kistermelésnek még csak nyoma sem maradt meg.

Az olajipar teljesen kézen áll, hogy a munkásoktól átvegye. A tőke ebben az iparágban már lerakta a szocialista termelés alapjait, előállította minden feltételt az új termelési rendszernek, történeti hivatását befejezte.

Ez az egyik tanulsága az olajtrust ellen New Yorkban folytatott pör tárgyalásainak. Ezt bizonyította John D. Rockefeller vallomása. Lehet, hogy e tanulság nem érdeklí a tövényszéket, sőt valószínű.

A másik tanulság még kevésbé érdeklí, annyira nem, hogy még csak szóba sem került. Pedig az első tanuságtól elválaszthatatlan.

1860-ban, a Standard Oil Company megalakulásának idején az olajipar munkásai teljesen szervezettlenek voltak. Az ipar fejlődése, a mind nagyobb mérvű kizsákmányolás rákényszerítette őket a védelemre, a szerveződésre. Szervezkedtek az akkori ipari állapotoknak megfelelően szakszervezetekben, mint ahogy külön szervezkedtek a munkások a faiparban, a szállítási iparban.

A tőke haladt előre a maga útján, a munkás pedig megállt a szakszervezeteknél. A Standard Oil Company a szakmák végtelen változatát egyesítette az olajiparban, a szakszervezetek megmaradtak változatlanul. A tőke egyéges erejével szemben erejük szétforgácsolt, a mindennapi küzdelemben tehetetlenek, szervezkedési formájukkal a munkásokoztály történeti hivatásának betöltésére képtelenek.

Az iparilag szervezett tőkével szemben az olajiparban hiányzik a munkásoknak ipari szervezete. Míg a tőke ebben az iparágban a kistermelés mezejéről a legtekélyesebb nagytermelés terére lépett, a szocialista termelés minden feltételét megteremtette s ezzel történeti hivatását betöltötte, a munkások készületlenül maradtak, hogy a tőkés nagytermelésből a szocialista termelés terére lépjenek, nem építették föl azt a szervezetet, mely a munkásokoztály történeti hivatásának betöltésére képes.

Ez a másik tanulság. Nem kevésbé fontos, mint az első.

Míg a munkásokoztály e két tanulságot meg nem érti, hivatásának eleget nem tehet. A mi feladatunk, hogy e tanulságokat megértessük a munkásokoztályal.

A MUNKÁSOSZTÁLY. (A proletáriátus.)

— Irta: Kautsky Károly. — Amerikai viszonyokhoz alkalmazva átdolgozta: Dániel De Leon.

A tanult proletárok számának növekedése.

Azóta a magasabb nevelés rendkívül kifejlődött. A tudományos intézetek száma csodálatosan megsaporodott, de még inkább a tanulók száma. Ez alatt pedig a kistermelők elvesztették lábaik alól a talajt. A kisbirtokos, hogy fiait megmentse a proletárizálódástól, nem lát más utat, minthogy iskoláztassa s meg is teszi, ha körülményei egyáltalán megengedik. Azonban nemcsak fiainak, hanem leányainak jövőjéről is gondoskodni kell. A munkamegosztás rohamos fejlődése, mindinkább összezuzza a háztartást. Egyik házi munkát a másik után teszi speciális iparágá. A szövés, a varrás, a kötés, a sütés és egyéb házi munkák vagy teljesen vagy részben kikérültek a háztartás szférájából. Ennek következtében a háztartás, ahol a nő csak a háztartást vezeti, lassankint fényűzőssé vált. Aonban ugyanakkor a kisbirtokos és a kistermelő egyre mélyebbre süllyed, egyre szegényebb lesz, egyre kevesebb fényűzésben lehet része. Következőleg gyorsan növekszik a munkások száma s a családok száma, melyekben az anyának és a leánynak dolgozni kell a megélhetésért. A nőmunka nemcsak a kis- és nagytermelésben s a kereskedelemben hódít tért, átcsap más irányba is, az állami- és magánhivatalok, a vasut s a telefon, a távírda, a bank, könyvvezetés, gyorsírászat, a tudományok és művészetek körébe is. Előttelet s a személyes érdek bármint lázong is ellene, a női munka utat tör magának a munkálkodás különböző ágaiba. Nem hiúság, nem tolokodás, nem büszkeség, hanem a gazdasági fejlődés ereje, amely a nőt munkára kényszeríti az emberi tevékenység különböző ágaiban. Azokban az országokban vagy azokban a helyeken, ahol a férfiaknak ezideig sikerült kizárni a nők versenyét a szellemi munka azon ágaiból, melyek még a régi céhrendszer alapelvein állnak, az utóbbiak annál nagyobb számban vetik magukat olyan ágakra, melyek nem állnak ez elveken, mint az irodalom, a festészet, a zene stb.

Ennek az egész fejlődésnek az eredménye az, hogy a szellemi munkások száma rendkívül megsaporodott. Mindazáltal a jó hatás, melyet az idealisták a tanultak számának szaporodásától vártak, nem mutatkozott. Mindaddig, míg a tudás áru, kiterjesztése ez árucikk mennyiségének növekedését, következésképp árának csökkenését, birtokosok helyzetének hanyatlását jelenti. A tanult embereknek ma több a száma, mint amennyire a kapitalistáknak s a kapitalista államnak szüksége van. A munkapiac épp úgy tul van zsufolva szellemi, mint kézi munkásokkal. Nemcsak a kézmunkásoknak van muananélküliség álló tartalékserege, nemcsak őket érinti a munkanélküliség. A szellemi munkásoknak is meg van a munkanélküli serege, a munkanélküliség köztük is állandó tényét ütött. Akik hivatalok után törekednek, érzik a tömeg versenyt, akik más foglalkozást keresnek, a munkanélküliség és a túlfeszített munka végtelével találkoznak, mint a kézi munkások s mint ezek, ők is a bérszolgátság áldozatai.

A szellemi proletáriátus helyzete állandóan rosszabbodik.

A szellemi munkások helyzete szemmel láthatóan rosszabbodik. Azelőtt a "szellemi arisztokráciáról" beszélünk, ma már az "értelem-ségről" vagy "tanult proletáriátusról" beszélünk. Közéleg az idő, midőn ezeknek a proletároknak többségét csak saját önhittségük fogja megkülönböztetni a többitől. Legtöbbször még azt képzeli, hogy fölötté áll a kézmunkásoknak. Az uralkodó osztály tagjainak képzelelik magukat. Éppen úgy tesznek, mint a szolgák, kik uraik háta mögött urat játszanak. Ezek a szellemi proletárok többé nem értelmi vezetői a kapitalista osztálynak. Főfoglalkozásuk a ravaasz spekuláció, a tervezetés. Főgondolatuk nem értelmük fejlesztése, hanem előadás. Főeszközük az előrehaladásra saját egyéniségüknek prostitúálása. Mint a kistermelők, az élet szerencsejátékában néhány nagy díj kápráztatja őket. A kerék üres számait nem akarják látni, elküfarkodják testüket s lelküket a díj meg-

nyerésének legkétségesebb lehetőségeért. A meggyőződés eladás s a pénzért való nősülést: a mi tanult proletáraink többségénél ezek az eszközök, amelyek a boldogulásra vezetnek. Ilyen alakokká tette a kapitalista termelő rendszer idealistáinkat, feltalálóinkat, gondolkodóinkat, álmódzóinkat.

Ennek az osztálynak száma oly rohamosan növekszik, hogy a tudással igen keveset lehet elérni. A tanult embereknek a proletáriátushoz való süllyedését nem lehet tovább megakadályozni.

Hogy ez a fejlődés a tanult embereknek nem egyenkinti, mint ezideig, hanem tömegben való csatlakozására fog-e vezetni a küzdő proletáriátushoz, még bizonytalan. Ez azonban bizonyos: a tény, hogy a tanult emberek proletárokká válnak, elzárja a proletárok osztályától az egyetlen utat, mely még nyitva állott, melyen át tagjai saját erejükkel fogva még képesek voltak a fölöttük álló osztályba emelkedni.

Kérdésen kívül áll, hogy a bérmunkás nem válhat kapitalistává, legalább rendes körülmények között nem. Értelmes ember nem veszi figyelmébe azt az eshetőséget, hogy valami ismeretlen rokon nagy vagyon fog adományozni, mikor a munkásokoztály helyzetével foglalkozik. Bizonyos sajtósátság körülmények között megtörténhetett elvétve, hogy nagy nélkülözések árán egy munkás megtakaríthatott annyit, hogy egy kis műhelyt vagy üzletet nyithatott, vagy hogy fiának alkalmat nyújthatott a tanulásra, hogy valamivel "különb" legyen az apjánál. Azonban mindig nevétségessé volt ilyen lehetőséget úgy tüntetni föl, mint eszösköt a munkás helyzetének javítására. Rendes körülmények között örülhet a munkás, ha jó munkaviszonyok között annyit tehet félre, hogy ne álljon egészen üres kézzel, ha a munkaviszonyok rosszabbra fordulnak. A gazdasági fejlődés nemcsak mind nehezebbé teszi az ilyen megtakarítást a munkás részéről, hanem — még ha megtakaríthat is valamit, — képtelenné teszi arra, hogy akár ő, akár gyermekei kiemelkedjenek a proletárok osztályából. Megtakarított pénzt kisüzletbe vagy műhelybe fektetni: annyit jelent, mint csurgóról ereszt alá kerülni. Hamarosan a régi helyzetbe jut azzal a keserű tapasztalattal, melyet keservesen gyűjtött garasainak elvesztése által szerzett.

Nemcsak nehezebb, mint a kistermelők osztályába való átmenet, hanem ugyszólván teljesen reménytelen az a kísérlet, hogy a proletár alkalmat adjon fiának a magasabb tudományos kiképzésre. De az érvelés kedvéért tegyük föl, hogy sikerül. Mi haszna lehet a proletár fiának a magasabb képzettségéből, mikor az orvosok, ügyvédek, mérnökök s a diplomás emberek minden faja, korgó gyomorral kóborognak?

A szocialista köztársaság a világ reménye.

Ma bármerre fordul a proletár, az életnek s a munkának ugyanazon proletár-viszonyaival találkozik. Ezek a viszonyok mindinkább tért foglalnak a társadalomban. A nép zöme minden országban a proletárok színvonalára süllyedt. Az individuális proletárnak minden reménye elvesztett, hogy valaha kikerüljön abból az ingoványból, melybe a jelenlegi termelési rendszer taszította. James Madison jóslata, melyet hét évtizeddel ezelőtt tett, hogy a nép tömege a versennyel társadalmi rendszer alatt elveszti nemcsak a tulajdont, hanem a reményt is, hogy valaha tulajdonát szerezzen, szóról-szóra bevált. Az individuális proletár csak az egész osztály megváltásától remélhet megváltást. S ezt nem lehet elérni a termelés eszközöknek a nép kollektív tulajdonába való áttétele nélkül, vagyis a szocialista köztársaság nélkül.

Minden előző társadalmi revolúcióban, vagy evolúcióban osztály elnyomott osztályt. Így a theokratikus osztály elnyomta a patriarchikus, a kapitalista osztály a hűbérít. Minden esetben az alul levő osztály legyűrte a felette állót, felszabadult mások leigázása által, az emberi kizsákmányolásnak új formáját teremtette meg.

Felépíteni a szocialista társadalmat: megszüntetni az osztályellentétet az emberi kizsákmányolás minden rendszerének megszüntetésével; megváltani önmagát s az emberi faj társadalmi fejlődésében az egyedülinek lenni, mely önmagának megváltásával az egész emberiséget váltja meg, anélkül, hogy ez bármely rész rovására történne — ez a történeti hivatása a proletáriátusnak. Ez a nemes cél megbízhatósággal tölti el a keblet s erőt ad a proletárnak, ki osztálytudatos és ismeri a reá hármló kötelességet.

(Vége.)

Jövő számunkban megkezdjük Kautsky második művének, "A kapitalista osztály"-nak közlését.

ESEMÉNYEK.

EGY PÁR CSIZMA, MEG EGY EMBERÉLET. — TAFT GYŐZELME S A CSALÁDI FÉSZEK. — "FORRADALMI STATISZTIKA". — ROCKEFELLER MEMORIÁJA.

A kapitalista rendszer bálványja a magántulajdon. A magántulajdon épült föl az egész társadalom. A tulajdon szent. S ennek akárhány példáját láthatjuk. Csattanósabb bizonyítékot senki sem szolgálhatna erre, mint Indiana állam felső bírósága Hammondban, Lake kerületben. Két vádlott állt a bíróság előtt: J. Mahoosky, aki két embert megsebesített, egyet megölt; L. Ryan, ki egy pár zszimát lopott. A bíróság mindkét vádlottat bűnösnek találta. A gyilkost eitélte 10 hónapi börtönrre, a tolvajt pedig 8 esztendő börtönrre.

Kell-e ennél meggyőzőbb bizonyíték, a magántulajdon, mely alapja a kizsákmányolás rendszerének, szentebb a bíróság előtt mindenél, egy pár csizma értékesebb egy emberéletnél.

Tudtuk s el is mondtuk, hogy mily hatást fog gyakorolni Taft győzelme kisiparra, nagyiparra, kereskedelemre, munkáskérdésre s a többire.

Egyről azonban megfellekedtünk. Nem emlékeztünk meg arról, hogy mily hatást fog gyakorolni Taft győzelme a családi fészkek rakására. Azt ugyan tudtuk, hogy a kapitalista rendszer egy általánosságban pusztító hatást gyakorol a családi életre, de hogy Taft győzelmének milyen különös hatása lesz ez irányban, valóban nem tudtuk elképzelni.

Felvilágosított róla az ifju Westinghouse, a híres embernuzónak fia. A dolognak lényege ez: Az ifju Westinghouse apjának east pittsburgi gyárában dolgozott napi egy dollár és 35 centért. Abban az időben jól ment a business s az ifju Westinghouse, — ki mellesleg jó egy-néhány millióskát fog örökölni, — "steady boy"-nak hívték. Ez időben történt, hogy Broklebank Tamás ur, angolországi kapitalista meglátogatta az idős Westinghouse-t hajadon leányával és az ifju pár szerelembe esett. Eljegyezték egymást s kitűzték az esküvőt. Ekkor ütött be a krach. A gyárban nem volt munka, az ifju nem dolgozott s esélet a heti 8 dollár 10 cent keresetű. Így anyagi okok miatt a házasság elmaradt. A leány visszament Angliába, az ifju pedig bánatát feledni kéjtuzásra indult Floridába, Californiába.

Azonban Taft győzött. Az east pittsburgi gyár prosperitásnak néz elé, az ifju ismét munkába lép heti 8 dollár s tíz centért s így most már meg lehet tartani az esküvőt.

És mondja még valaki, hogy a nagytőke elpusztítja a családot. Az ifju Westinghouse az élő cáfolat. Taft győzelme lehetővé tette, hogy fölépítse a családi tüzhelyet.

Tudtunkkal a statisztikának feladata az, hogy amit bizonyítani akar, a valóságnak megfelelő számokkal, adatokkal bizonyítsa. Azonban, ugy látszik, tévedtünk, de alaposan.

Az "Előre" vállalkozott arra, hogy kioktasson bennünket, miszerint lehet megfelelő statisztika, valódi "forradalmi" statisztika is. Ész szíves volt mindjárt példával is szolgálni a választásról szóló beszámolójában.

November 7-iki számában a S. P. szavazatainak számát ötven százalékos emelkedésnek nevezte, mi pedig ez állítását bátrak voltunk ötven százalékos hazugságnak nevezni. Most azután az "Előre" november 21-iki száma kioktat bennünket, hogy nem elnökválasztási szavazathoz arányította a jelenlegi szavazatot, hanem a mult községi választásokhoz. Így már értjük a dolgot.

De egyet még mindig nem értünk, ha csak az "Előre" ki nem oktat. Nem értjük, hogy ha már "blaff"-olni kell, miért nem csinál még "forradalmibb" statisztikát? Hiszen tudtunk, mikor a S. P.-nak még kevesebb szavazata volt, mint a mult községi választásokban s ahhoz arányitva az emelkedés nem 50, hanem száz, ezer százalékos? Ha már minden áron "forradalmi" statisztikát akar csinálni, hát csináljon egy isten igazában "forradalmi".

Ha már a statisztikánál tartunk, emlékezzünk meg a statisztika csinálásának még két újabb módszeréről, melyet az "Előre" jeles statisztikusa kifundált a november 21-iki számban. Mert van ám még más forma statisztika is. Az egyik a "minőségi". "A szaporodás minőség tekintetében még nagyobb", írja a jeles kimutatás. Ez az "Előre" behatol a májajkba és vesékbe s megállapítja a "minőséget". Ugy látzik silány "minőségi" szavazataik lehettek azelőtt, hogy most szükségesnek látja a minőség-

beli haladás konstatalni. A kimutatás másik módja sem utolsó: Lehet, hogy a S. P. szavazata hatszáz ezer, talán nyolc százezer.

No hát az ilyen statisztikát meghagyjuk az "Előre" patentjának s inkább "nagyokat hallgatunk", míg hivatalos kimutatást nem kapunk. Egyben leszögezzük, hogy az "Előre" szerint piszkolódás az, ha pártjuk határozatait a fejükre olvassuk. Csinos kis beismerés.

Ami hasonlatunkat illeti, ha az "Előre"-nek nem tetszenek a dinasztiák, szolgálhatunk más-sal, esetleg sokkal találóbbal. Találón hasonlíthatjuk például a kenguruhoz, vagy ha az kevés, egy egész állatserleghez. Prosit.

Mindenkit meglepett az a bámulatos emlékező tehtség, melyet Rockefeller tanusított a törvényszék előtt, midőn a védőügyvédek kérdéseire adott feleletet. Mielőtt azonban az ügyész vette át a szót, Rockefellert rögtön cserben hagyta a memoriája. Ime a párbeszédből egy kis rész:

- Kérdés: Mondotta-e ön, Rockefeller ur, hogy az olajipar kockázatos? Felelet: Igen. K.: Az olajmezők csökkenése s az olajtermelés bizonytalansága teszi kockázatosat? F.: Részben ezek. K.: Főképen ezek? F.: Részben. K.: Nos, a pennsylvániai olajforrások általában szaporodtak 1860-tól 1900-ig. Nem? F.: Nem tudom. K.: De általában szaporodtak? F.: Határozottan nem mondhatom. De a hivatalos kimutatás szerint Pennsylvániába 1900-ban 36,295,000 hordó, 1895-ben 30,961,000 hordó, 1890-ben 30,067,000 hordó s 1885-ben 21,534,000 hordó termék volt. Nem igaz? F.: Nem tudom. K.: Ugy általában nem emlékszik? F.: Nem mondhatom. K.: 1900 után nem a nyugatról jövő termékek okozták a csökkenést? F.: Ezt sem mondhatom. És így tovább egész nap: "nem tudom" és "nem mondhatom" volt a felelet.

A PERTH AMBOY-I VÉRES SZTRÁJK.

A National Fireproofing Company perth amboy-i telepén mult hétfőn sztrájkba léptek a munkások, mert a társaság nem váltotta be azon ígérését, hogy Taft megválasztása esetén a munkások silány bérért emelni fogja. Ebből a sztrájkból kifolyólag szerdán véres összeütközés történt a sztrájk színhelyére rendelt deputy-k és a sztrájkoló munkások között. Az összeütközés akként keletkezett, hogy a deputy-k, midőn meghallották, hogy egy körülbelül 750 főből álló csapat a vasut mentén a gyár felé halad, a tömeg elé siettek, amelynek megállást parancsoltak. Az elkeseredett tömeg a deputy-k parancsának nem engedelmessédt és azok erőszakos viselkedésére kődobásokkal válaszolt. Csakhamar elkeseredett harc fejlődött a deputy-k és a munkások között. A deputy-k revolvert rántottak és a tömege tüzeltek. A sztrájkolók erre visszavonultak és magukkal vitték sebesültjeiket. Hét sztrájkolót löttek meg a deputy s heriffek. A véres esemény színhelyére azonnal katonai csapatok siettek Trentonból, Princetontól és New Brunswickból s szerdán este már ostromállapot alá volt helyezve a Raritan folyó mellett elterülő Keasbey-nek nevezett helyiség, ahol a véres harc lefolyt. A város utcáin most állandóan katonai őrszolgát cirkálnak és megakadályoznak minden csoportosulást. A sztrájkoló munkások legnagyobb része magyar s az áldozatok jelentékeny része szintén az.

Mielőtt tudomást szerezünk a véres eseményről, azonnal kiküldtük egyik elvtársunkat Perth Amboyba, akinek a helyszínen szerzen-dő értesülései és tapasztalatai alapján, legközelebbi számunkban bővebben fogjuk ismertetni a profitéhes kapitalisták ezen legújabb véres munkáját.

A Népakarat az East 6-ik utca 516-ik szám alól, E. 6-ik utca 528-ik szám alá költözik. Helyes címünk ez után a következő: NÉPAKARAT 528 E. 6th Street New York, N. Y.

NÉPAKARAT

szocialista munkáslap.

A Szocialista Munkáspárt hivatalos közlönye.

Kiadja

Az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség
528 E. 6th Street, New York, N. Y.

Megjelen minden kedden és pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	\$2.00
Fél évre	1.00
Negyed évre	0.50
Európa	12 korona.
Egyes szám ára 2 cent.	

A Munk. Bet. Szov. hivatalos közlönye.

Cserkesztővel értekezni lehet hétfőn és szerdán 6-tól 8-ig.

NÉPAKARAT

Publ. by the Hungarian Socialist Labor Federation of America
528 E. 6th Street, New York, N. Y.

Ch. ROTHFISHER, National Secretary.
F. SONNENFELD, National Treasurer.

ISSUED EVERY TUESDAY AND FRIDAY.

SUBSCRIPTION YEARLY \$2.00
SINGLE COPIES 2c

Entered as Second-Class Matter August 28, 1907,
at the Post Office at New York, N. Y.

New York, Friday, Nov. 27, 1908

TARLOZÁS.

Több mint egy hónap telt el azóta, hogy a Népakarat lerántotta a leplet Perényi László volt new york-i és pertamboyi katolikus plébánosról. Lapunk több számában foglalkoztunk azokkal a piszkos dolgokkal, melyeket elkövetett és azután megszökött. Bemutattuk őt a világnak és azután vártunk. Vártuk, hogy majd kérdőre fog vonni bennünket és alkalmat fog adni nekünk arra, hogy vádjainkat minden kétséget kizáróan bebizonyíthassuk. Nem merete megtenni. Fölvittek puszi pajtásait, a kétes multu amerikai magyar lapszerkesztőket is, hogy védelmezzék meg kenyeres pajtásukat és volt főmunkatársukat az ellene fölhozott vádakkal szemben. Hallgattak, mint dinnye a fűben. De elvitte a Népakarat a hirt Magyarországra is és a Budapesti megjelenő 'A Nap' leköszölte a szokás történetét. Ezt már nem hallgathatta el az időközben "főszékességi ház" karkapláná és hitoktatóná kinevezett "főtisztelendő Perényi ur" és ugyancsak az "A Nap" hasábjain egy levél alakjában próbálja tisztára mosni bemoosolt reverendáját.

Lett erre öröm az amerikai szerkesztők körében. Különösen nagy a "Bevándorló"-ék öröme. Semmibe sem veszik a mi bizonyítékainkat, mert Perényi Laci azokat "apokrif levelek"-nek nevezi az "A Nap"-ban. Most beszéljünk szociál. Hát beszélünk. Singer urnak nagyon kurta a feleletünk. Már megirtuk annak idején, hogy rajtunk kívül egyedül ő tudja a plébános ur szokásának okát és részleteit ezen állításunkat most is fenntartjuk. Hogy Singer ur mégis a pap mellé áll — megértjük. Business is business. A fölszentelt Don Juan-nal már nem lehet ilyen kurta elbánni. Az a levél, mely Matild, aki minden áron zülleni akar cím alatt jelent meg az "A Nap" november 5-iki számában, megérdemli, hogy vele bővebben foglalkozzunk. Hadd tudják meg a jó egriek, hogy milyen embert nevezett ki Samasa éresek az ő lánykák mellé hitoktatónak.

Véletlenül kezeink közé került "főtisztelendő" Perényi Lászlónak egy 1908 október 18-án keltezett levele, melyet Budapestről küldött Szabó Matildnak. Levetél így kezd:

"Kedves Matild! Hátt eljöttem. Mondjuk helyesebben, megszökött, mert bucsuzás nélkül keltem utra. Itt vagyok most Pesten, az apámék házában. En Istennem! miért tettem ezt!! szégyellem bevallani."

Pár nappal később pedig már ezeket írta az "A Nap"-ban:

"Helyemet mindenütt becsülettel megállottam s így a mostani hazajöttem is, minden kelendő formák betartásával s az illetékesek tudtával történt, úgy hogy ez szokásnak semmiképpen sem minősíthető."

Singer urra bizuk annak eldöntését, hogy melyik a hazugság a kettő közül. Ő tudja.

De olvassuk csak tovább az "A Nap"-ot:
"Házvezetőnöm tudta, mi sors vár reá, hiszen nem az enyém volt neki az első paróchia, ahonnan elment, el kellett mennie, nehé és összerúghatnának természeté miatt. Ha birtokában lett volna bármely kötelező ígéretnek, törvény elébe vinni jogait volt alkalmam s ideje elég. Jó alkalom akart ez lenni egy kis keresetre. Hanem hát én semmiféle rágalom elhallgattatásáért nem fizetek, nem is fizettem, — bár eszelen mód dühöngött néha, — mert a pénz kellett másra..."

Hogy mennyi az igazság ezekben a keresztényi szeretettel megírt sorokban, arról mindnkí meggyőződhetik a "Kedves Matild"-hoz intézett levél egy másik részéből, mely így szól:

"Gondolhatja, mennyire örültem, mikor a Béla öcsém ily tartamu levélét vettem: "Kedves Bátyám Laci! Mhéztartás végett tudatlak,

hogy a Matild a jövő héten, azaz 6-án egy gyorshajóval hazautazik. Amint Kóchtól tudom, ...ék beszéltek rá. Tán jobb ez így. Különben te tudod a dolgaidat... stb."

"Mondanom sem kell, utána néztem, ha miként számítottam magamban a hajó s a vonatok érkezésének idejéig, mindenféle szaladgáltam Pesten, megtudandó, melyik szállodában száll meg. Tudván azt, hogy maga Matild éppen nem vagy csak erősen hisz nekem, ide csatlakoztam, bizonyoságul annak, miszerint igazat írok. Irta ugyan Béla, hogy a 100 dollárt nem fogadta el, de gondoltam, elzárójátíja ékszerait s mégis megmenteni siet engem. Itt aztán csalódtam. Október 7-iki kelettel újra kaptam levelet, melyben ez áll: "Legutóbbi levelemben azt írtam, hogy a Matild Magyarországra utazott. Ez volt a hír. Azóta a kerék fordult egyet. Amint megtudtam, Matild nem utazott haza, de elment a testvérehez. Mielőtt azonban elutazott, a Horváth irodájában egy eskü alatti vallomást hagyott hátra, amelyben az áll, hogy te ellopád az összes pénzt s azzal haza szöktél. Ugyancsak azt is hallottam, hogy Matild az összes leveleit, amit írtál hozzá, átadta ...-nak. Ennyit, amit nekéd írhatok. Ne kívánd, hogy többet írjak. Minek? Legyen elég ennyi."

"Mondanom se kelljen, hogy én ebből egy szót sem hiszek. Béla öcsémet megint valaki felhuzni akarja, hogy fakajton valamit. De ha volna is benne valami igaz, nekem nem árt. ... Mégis kérem valamire. Ha volna igaz abban, mit Béla öcsém írt s maga ama vallomással Kovács Fournak dülő sátrát támogatni akarja, anélkül, hogy tiltakoznám akár kezei közt levő, akár jelen soraimnak közzétételé ellen, mikben világos, én magát, Matild tiszteltem, szerettem, becsültem, még mások által s így atyám által is élemben rajzolt dicsőségemnél is jobban..."

Egy kissé zavart ugyan a "főtisztelendő" ur írása, de azért eleget érhet belőle mindenké. Mi szórol-szóra közöljük le, úgy ahogy ő írta. (Ha Singer ur talán kételkedik ebben, hajlandók vagyunk bizonyítani.) Levelében beismerte, hogy a megcsalt nőnek 100 dollárt ajánlott föl, most pedig azt meri állítani, hogy ez csak jó alkalom akart lenni egy kis keresetre, — de ő nem akart fizetni.

Ennyit egyelőre a dolgról. Most csupán csak arra figyelmeztetjük még főtisztelendő Perényi urat, hogy ha még egyszer kétségbe vonná az általunk leköszölt levelek valódiságát — mint azt az "A Nap"-ban tette — hajlandók vagyunk a Szent István egyházközség, anyagiakkal diszített hivatalos levélpapírjára írott szerelmes leveleit fényképeztetni s úgy nyilvánosságra hozni. Egyebekben szerencsét kívánunk neki és hisszük, hogy mint egri hitoktató fog találni magának egy másik "Matildot" vagy "Paulinát" az egri rózsafüzér között.

H—g.

ADJATOK HALÁT AZ URNAK.

Míg sokan örömmel készülődtek a hálaadás napjára, egy elhagyott árokban két nő talált az éhhalálal küzdve az Inwood Ave. és Mc Comb ut táján. Cassion Sarah 61 éves asszony és özvegy leánya, Doran Mary asszony voltak az árokban fetrengők. Vasárnap óta nem ettek és az éhség annyira elgyötörte és elgyöngyítette őket, hogy sem beszélni, sem fölkelni nem bírtak, midőn O'Brien asszony véletlenül rájuk talált. A nő látván a halálközeli rettenetes helyzetét, rendőrt és orvost hívott, akik pokrócba göngyöltették már a halálutast vívó asszonyokat s a Fordham kórházba szállították. És bár állapotuk iszonyu, az orvosok azt mondják, hogy gondos ápolás mellett még fölgyógyulhatnak.

Az asszonyok nem voltak képesek elmondani nyomoruk történetét. Annnyit azonban meg lehetett érteni beszédükből, hogy Yonkers közeléből jönnek s hogy Doran asszony férje valahol vidéken kényszerűl munkát keresni. Kifogytak minden pénzből, fölkerekedtek egy rokonuk keresésére, aki valahol a 169-ik utca és 3-ik Ave. táján lakik. A házat azonban üresen találták és ott húzódtak meg az éjszakára. Azóta állandóan éheznek, míg végre Hálaadás napja előtt az éhségtől eszméletlenül összeestek. De mégis halát adhatnak az urnak, mert megtaláltattak és megmentették a rájuk váró szép életnek.

OSZTÁLYOK ÉS BIZALMIFÉRFIAK FIGYELMÉBE.

Az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség 1908 december 13-án, vasárnap délután a Népakarat szerkesztőségében BIZALMIFÉRFI ÉRTEKEZLETET tart.

Tekintettel arra, hogy nagyon fontos szövetségi ügyek kerülnek tárgyalás alá, fölkérjük különösen a közfelfokvó osztályokat, hogy bizalmiférfiaikat szigoruan utasítsák az értekezleten való feltétlen megjelenésre.

Ugyazintén fölkérjük szövetségünk minden osztályát, hogy esetleges indítványaikat minél előbb küldjék be a központi titkársághoz.

Elvtársi üdvözléssel
a Központi vezetőség.

NÉPAKARAT

Magyarországi hírek.

Az elitált esküdtbíróóság. A Kuria a Polónyi-Lengyel ügyben hozott esküdtbíróági ítéletet megsemmisítette és új esküdtbíróági tárgyalást rendelt el. Kimondotta, hogy a törvényszék Lengyel állításai valódiságának bizonyítását korlátozta. Az elfogultaknak bélyegzett esküdtteket a legfőbb bíróság az új tárgyalásból kizárta. A Kuria határozatának sugalója az igazságszolgáltatás presztízse megőrzésének érdeke, az életfontartás ösztöne volt. És ehhez hozzájárul még az a nem lényegtelen körülmény, hogy Polónyi nem aktív miniszter, sőt nem is eleven államférfiu. A közvélemény elítélte, mielőtt az esküdtbírói fölmentette. Lehetetlen pórei fiskális és lehetetlen kinevezései miniszter korában pedig népszerűtlenné tették a főbírák körében.

Az esküdtbírói tárgyalás után fölkialhatunk: ez volt Magyarország igazságügyminisztere: a Kuria tárgyalása után fölsőhajthatunk: ezek Magyarország bírái, esküdtjei, ügyészei, elsőfoku és sokszor végsőfoku igazságszolgáltatása! A Kuria Legyel Zoltánt még nem mentette föl, de a magyar esküdtbíróóságot már elítélte.

A budapesti munkásság tüntetése. Budapest munkássága november 9-én nagy tüntető fölvonulást rendezett a pluralis választójog ellen. Már napokkal a tüntetés előtt a főkapitány "teljes karhatalmi erő"-vel fenyegető plakátjaival el akarta ijeszteni a főváros munkásságát a hétfő esti tüntetéstől. Azonban a főváros megcsalt, elkecseregett munkásságra belügyminiszteri ukázzal, rendőri fenyegetésekkel hatni nem lehet. A tisztességes választójogért küzdő munkásokat megijesztési semmivel sem lehet. Ennek tudatában a rendőrség hétfő este ostromállapotba helyezte a fővárost. A föbb utvonalakokat rendőrseregék szállták meg. Ezenfölül arról is gondoskodott a rendőrség, hogy kellő pillanatban katonaság is álljon rendelkezésre a békés politikai tüntetés elfojtására. Hétfő este koncentrálvá volt a katonai készenlét, amely a főkapitány üzenetére várt, hogy ha kell, éles töltsékekkel védelmezzék a fekete gróf népszálló és jograbló tervezetét. E roppant hadi készenlét és a kedvezőtlen időjárás ellenére is a főváros munkássága kivonult a havas, lucskos utcákra és erőteljesen tüntetett a pluralis törvénytervezet ellen. Hétfőn este, Andrassy óhajja szerint, temetői csönd volt Rákoskeresztúron és a Farkas réten, de a főváros utcáin, a Teréz-köruton s az Andrassy-uton tüntető lármá, harci zaj jelezte, hogy a munkásság nem nyugszik bele a megcsalásban.

Hat óra tájban már ostromállapotban volt a főváros. A rendőrség teljes létszáma kivonult az utcákra és a főkapitányságon tartott előzetes tanácskozáson megállapított haditerv szerint állást foglalt a föbb utcák keresztezésénél és az utcasarkokon. Az attackokra készen elhelyezett rendőrsapatokon kívül négyes és ötös őrszaktok cirkáltak a járdákon; a rendőrség láttára a kereskedők lezuhattak a kirakatok redőnyeit, eloltatták az ivlámpákat, bolt-ajtójuk redőnyeit félig lebecsajtották, úgy, hogy az utak, főkép a Teréz-kört és az Andrassy-ut félelmetesen sötétek voltak.

Nyolc óra után jöttek az első tüntető csapatok. A fölhívásnak megfelelően az Andrassy-uton kezdődött a tüntetés. A munkások százai lepték el az Andrassy-ut mindkét oldalát, óriási tömeg hullámozott föl-alá a lucskos járdákon. A rendőrség és a munkásság egy darabig farkasszemet nézett egymással, majd egyegyed kilenc óra tájban az ut jobb oldalán sétáló abucogni kzdtek a pluralis csalást és éltették az általános, titkos választójogot. Alig hangzott el az első kiáltás, az Oktogonon vesztegelő Bónis kapitány attackot vezényelt. A mesterségesen bősztített és brutalitásra uszított rendőrök kivont karddal rontottak a járdán sétálókra, akiket őrgöng bestialitással kaszabolni keztek.

A kaszabolás folyt és a vén Bónis kapitány és tisztikara uszítva vezényelte a príbékeket, akik a kard élével dolgoztak. Egész sereg embert nyomorítottak meg, mikorra véget ért a véres attack.

Uri számarás. A darabont-kormány és a koalíció vezérlo bizottsága között a paktumot Méray-Horváth Károly író közvetítette. A hatalom új urai ötven ezer korona "tanulmányi" ösztöndíjjal jutalmazták a darabont-szerkesztő sikeres működését. Rakovszky István képviselőházi alelnök emiatt többek előtt Méray ellen sértő kifejezésekre is fakadt.

A sértés miatt Méray párbajra hívta Rakovszkyt. Az urak meg is verekedtek. Méray kapott a fejére egy vágást és ezzel megsértett becsületéről eltűnt a fölt. A bíróság Rakovszkyt három napi államfogházra ítélte.

CLEVELANDBAN A MAGYAR NYELVŰ NYOMDÁSZOK BÉRHARCBA ÁLLNAK MINDEN ÖNTUDATOS NYOMDÁSZ KERÜLJE CLEVELANDOT!

Külföldi hírek.

A papok az alkotmány ellen. Teheránból jön a hír, hogy Bagsahban rendkívüli gyűlés volt, melyen a választói törvényről tanácskoztak s amelyen a papság, a kereskedők képviselői és az összes miniszterek is résztvettek. A sahé névében beszédet olvastak föl, amelyben a sahé kijelenti, hogy beleegyeznek az alkotmány megadásába, a választói törvények is elkészültek és tudomásvétel végett a tartományoknak is megküldték, de azon nagy számban érkezett sürgönyök értelmében, amelyekben a reakciók tiltakoznak az alkotmány visszaállítására ellen, kívánatos volna, hogy előbb a külváros lakosságának véleményét kérjék ki. A jelenlévők kijelentették, hogy az alkotmány ellenkezik a szent törvényekkel és tiltakoztak annak visszaállítására ellen. A tiltakozást írásba is foglalták, aláírták és pecséttekkel látták el. A főváros lakossága ezt az aktsut a sahé kisérletének tekinteti, hogy ígéretének kötelezettsége alól kivonja magát.

Gould Anna újra válik. Helie de Sagan hercegnő, született Gould Anna, mint bavatott forrásból jelentik, két hónapon belül válópórt indít második férje ellen és mihelyt lehetséges, újabb férjhez megy Boni de Castellane grófhhoz, első férjéhez. Castellane marquis, Boni gróf atyja kijelentette ma a lapudósítónak, hogy Anna hercegnének a vádjá Sagan ellen tiz pontból áll, melyek közül a következők a legjelentekenyebbek: Sagan herceg közvetlenül a házasság előtt is viszonyt folytatott Labrusse kassaszonnal s mikor Havreba menet egy kocsiiban ült Mme Goulddal és gyermekeivel, egy másik kocsiiban jött utána a szeretője. Mikor Buenos Ayresben volt a herceg, tisztességtelen szálláson lakott, most is két legénylakást tart. Korábbi barátaí megvetik, magas társadalmi állást ígért feleségének és a főnemesség nem áll vele szóba, ezenkívül piszkos pénzügyei vannak. A párisi társaságok hitelt adnak a legújabb Gould Anna-féle botránynak.

A Balkánról. Konstantinápolyból jelentik, hogy a Törökország és Bulgária közötti tárgyalások hirtelen megakadtak s a bolgár követek visszatértek Szófiába, hogy kormányuknak referáljanak.

Ausztria-Magyarország konstantinápolyi nagykövétét acéliból, hogy sulyt adjon a törökök osztrák-magyar árubojkottja elleni tiltakozásnak — visszazándékozik hívni.

Szerbia elkerülhetetlennek tartja az Ausztria-Magyarország elleni háborút. Attól tart ugyanis, hogy Ausztria-Magyarország Belgrádot bombáztatni fogja. Igazolja a szerb kormány ezen félelmet az is, hogy a belgrádi nemzeti bankban levő összes pénzeket és értékpapirokat a nischri erődbe szállították. A szerb nép azonban örömmel üdvözli a háborúnak előjeleit. Különösen harcias a hangulat, mióta György trónörökös Szent Pétervárról visszatért és Belgrádban egy 30,000 főből álló népgyűlésen lázító beszédet tartott, melylyel magával ragadta a népet.

Támadás a portugál király ellen. A napokban a hír járta be a világot, hogy Mánuel, portugál király ellen az anarchisták támadást intéztek. A hír nem volt igaz ugyan, de a portugál kormány és a királyi család mégis félték, jól tudván azt, hogy a bekövetkezendő események előre szokták vetni árnyékukat.

Vessen Ausztria! A berni egyetemen az olasz és német diákok összeütköztek, mely alkalommal az olaszok húzták a arövidebbet, mert ők voltak kisebbségben. Ez a valóban rutnemzetiségi veszekedés fölkorbácsolta az olaszok Ausztria elleni gyűlöletét, amelynek úgy adtak kifejezést, hogy Olaszország különböző nagyobb városaiban ellenséges demonstrációkat és izgató beszédek tartottak és elégették a sárga-fekete zászlót. Rómában az osztrák-magyar nagykövetség épületét is megakarták rohanni de a rendőrség és katonaság ebben megakadályozta a tüntetőket. A tömeg folytonos "vessen Ausztria" kiáltást hallatott.

MUNKA VAGY FORRADALOM.

London város munkanélkülei, kiknek száma százezrekre rug, november 15-én tüntetést rendeztek az ugynevezett West-Endben, London város legelőkelőbb részében. A tüntetők jelző táblákat hordtak körül, amelyeken a következő mondat volt olvasható: "Munka vagy forradalom; a kormányon áll a választás."

A tüntetők egyik vezetője így nyilatkozott: Megmutatjuk a West-Endnek, hogy az East-End nem hajlandó tovább éhezni.

AKI MEGUNTA VÁRNI A PROS-PERITÁST.

James Noonan, harminckét éves ember gumicsövön keresztül gázt szitt magába, hogy ez által vessen véget nyomorral teljes életének. Amint azonban ágyában fekve szivta az életölő gázt, unokaöccse a szobába nyitott, kihuzta bátyja szájából a csövet és rendőrt hívott. A rendőrségen csak annyit mondott, hogy kimerítette a nyomorral folytatott folytonos küzdelem. Hónapok óta munkanélküli van és éhsége miatt gyakran beteg is. A bölcs bíróság, mit tehetett egyebet — börtönbe záratta.

TÁRCA.

URAK-PARASZTOK.

— Irta: Szentmiklósi József. —

A falu összes nagyságai képviselve voltak a szövetkezet igazgatóságában. Igazgató volt a jegyző, a plébános, a patikus, a doktor, sőt hogy a felekezeti türelmetlenség vádjá se érhesse a direktiót, bevették az árendást is — lógosnak. A szava nem igen nyomott a latban, de a zsirója jó volt s a szövetkezet hitele szempontjából is szükség volt reá.

A nyomorúság nőtön-nőtt az uradalmak közé ékelt faluban és így természetesen valami volt a szövetkezet szaporodása. Meghízott a fundus, emelkedtek a tartalékalapok, busásan hízott a direktori tisztség.

Egy szép napon aztán a bajok tornyosultak az uszorosövetség fölött. Az alispán becéltáta maga elé a vármegyeyi székhelyre Bónis patikus, aki vezérigazgatói ranggal a szövetkezet fő-fő mindene volt és ráripakodott keményen, hogy így meg úgy — nagy bajok lesznek, ha rögvest ki nem lökik a szövetkezetből a fölközpölvét, Bagi Belát.

— Egyáltalában megfoghatatlan előttem, hogy ti magatoktól régen meg nem tettétek mártzt. Nem tudjátok, hogy az ember megkergült? Fölolvass a munkásoknak, izgat, agítál; izgat ellenünk, akik a kenyeret adják. Mégis csak cudarásg...

— De kérlek nagyságos uram, biztosítalak, hogy nem fogjuk eltúrni a dolgait. Magunk között is esett már szó az ügyről, de ezek után, hogy te is kívánod, nem fogunk civakodni tovább és kitesszük a szürét irgalmatlanul.

— Hogy én kívánom? A közérdek kívánja. Közérdek, hogy az ilyen fráterek éhen vesszenek.

— De kérlek nagyságos uram! A másnap délelőn már együtt is ült a szövetkezet igazgatóság. Bónis nagyképűsködve előadta az alispáni parancsot és megtoldotta menten azzal, hogy olyasvalamit olvasott ki önagsága tekintetéből, hogy befellegzett a vármegyeyi jóakaratsnak, ha Bagit sürgösen el nem távolítják az intézetből.

A megálapodás egyértelműleg az lett, hogy a parancs — parancs, Bagi elsején távozik. Önmagát okolhatja, ha vége a nyugodt egzisztenciának, mi a fészkes fenét szúrte össze a levelet a parasztokkal. Maradt volna nyugton.

A vezérigazgató vállalta a nagy leszámolást és véget érven az igazgatósági ülés, Bagi Belát behívatta.

— Kellemetlen dolgot kell önnek közölnöm. Ismeri jóakaratomat — nem szükséges hát hangulyznom, hogy nem az én akaratom az, amit most tolmácsolok. Az igazgatóság nem reflektál többé szolgálataira, elsején megkapja a három havi fölmondási illetéket és a szolgáltatási bizonyítványát. Ezt magam fogom kiállítani és meg lehet győződve, hogy szebb bizonyítvánnyal alig vált még meg valaki állásától, mint amilyet én önnek adni fogok.

Bagi Belát teljesen váratlanul érte ugyan a dolog, de nem lepődött meg különösebben. Aki ismeri a falu urait, azt se ilyen, se más természetű gazságaik készületlenül nem találják. És Bagi Béla jól ismerte a fajzatot.

Szemébe nézett a patikus-embernek és röviden elintézte a dolgot.

— Tudomásul veszem.
Bónist megpukkasztotta a hideg felelet.
— Ugy látom, ön neheztel réám.
— Rosszul lát, igazgató ur.
— Biztosíthatom, hogy semmi részem a delogban. Bizalmasan, hogy lássa, mennyi szeretettel vagyok önhoz, megmondom azt is, hogy szocialistáskodása miatt határozott így az igazgatóság. Az intézet érdeke, jó hire...

— Ne méltóztassék folytatni. Tudomásul veszem a dolgot, mert hogy appellátának különben sincs helye és ezzel elvégeztük a számádsunkat.

— Lássá, Bagi, ön könnyen dobja el magától a jövőt, a pozíciót.

— De hiszen az intézet küld el, nem a magam jószánta visz.

— Igen-igen barátom. De a fölmondás nem szentírás. Teszem azt, ön megígérné, hogy fölhagy azokkal az elvekkal, amelyek különben sem forrottak még ki. Zavarosak, veszedelmesek.

— Szóval, ha táncolok az urak füttye szerint, akkor dolgozhatom tovább.

— Ne magyarazza félre, amit mondtam. Itt nem lelki kénszerről van szó; én megakarom önt győzni arról, hogy rossz uton jár.

— Nagyon köszönöm, de hiábavaló fáradozás. Hosszas, alapos tanulás eredményeit nagyon bajos lesz így hamarosan megdönteni.

— És ha én azt mondanám önnek, hogy meggyőződése ellenére is kötelessége volna önnek, legyen ne agtáljon, hogy legalább is passzív legyen? Önt, mint ágról szakadt szegény fiút, az intézet szolgájának a fiát, mi neveltetük, mi iskoláztattuk és bizony hállatlanság, ha most ellenünk tör, ellenünk ágál.

— Nagyon messze vagyunk egymástól. Igazgató ur, úgy látom — hállát várt volna tö

em és hálám jelölésében azt, hogy ne legyen más hitem, más meggyőződésem, mint önöknek. Csalódní méltóztatik. Hogy az intézet támogatott a tanulmányaimban, ez csak apró reparálása volt annak a kizsákmányolásnak, amely alatt az apám nyögött. Ha megfizették volna az urak becülettel, értéke szerint az apám munkáját, akkor tellett volna a nevelési költségek az övéből és nem kellett volna idegen segítelem.

A szagos patikárusnak ideremert a szeme és úgy hallgatta Bagi Bélát. Idégesen harapdálta az ajkait és közben így szólt:

— Szóval ifjú ember, az, hogy mi járattuk ki önrel a kereskedelmi iskolát, sifli, semmi.

A tudásom jussom volt. De ne vitázunk ezen. Az urak iskoláztatták és a koponyámat kérik kamatul. Nem adom. Azt a nyomorult papíroszt, amit iskolai bizonyítványképp kaptam, azt azonban, ha úgy tetszik, megkaphatják. Egyebem úgy sincs az iskolától. Amit tudok, arra nem iskolai könyvek oktattak.

A hivatalos órák eltelvén, Bagi Béla elindult hazafelé. Föltette magában, hogy nem szől otthon asszonyának a dolgról. Ráér megtudni, de még változat is a sor, hátha akad rövidesen más munkalehetőség.

Nem is szólt. De az arca, amelyre ráfeküdt a gond, a tekintete, amely révedező volt, a szokatlan bőbeszédűsége, amelylyel palástolni igyekezett a levertséget — beszédes jelek voltak és az asszony figyelmét el nem kerülhették.

Szerető aggodással fordult a párjához:

— Béla, megbántott valaki?

— Senki.

— De valami történt veled....

A férfi csatázott önmagával. Az indulata viharait fékezni próbálta, tompítani akart az elkeseredésén, de kárba veszett az igyekvése. Nyersen szólt:

— Kidobtak a szövetségéből.

— Kidobtak? Hiszen becsülettel dolgoztál!

Biztosabb emberük sose volt.

— Mégis úgy van, ahogy mondom. Kilöktek. Galádul és gazul kidobtak, mert kifogásuk van az ellen, hogy engem az én tudásom mássá nevelt, mint amilyenek ők, a maguk üresfejűségével.

— A szocialista voltod miatt?

— Azért. Szememre vetették, hogy ők tanítottak és mégis a parasztnak fogom pártját, a paraszttal foglalkozom. Nyomorúságos fráterek! Más uzsorás népség — hallottam már efélet, úgy csinálja, hogy iskoláztat egy szegény fiút azzal a föltétellel, hogy ha emberre nőtt, beáll vőnek az uzsorás családba, elveszi a jövedelny ház virágzatát. — Ez a zsványáság majdnem tisztességesebb, mint amit velem szemben elkövettek. Azok csak a himet vásárolják meg, ezek azonban a lelket követelik törlesztésképen. Ne gondolkozzak, ne tudják ne lassak, ne járjak a magam lábán — mert nincs jussom mindehhez; eladtam régen az ő számukra, föltétlen főhatóságuk alá vettem magamat már akkor, mikor elfogadtam a támogatásukat. Az agyvelöm, a látóképességem — mindenem az övék.

... Az ajtón kopogtak.

A kubikusok egyik vezető embere, Szántó Benedek volt a váratlan vendég.

— Jó napot!

— Jó napot Benedek. Mi szél hozta?

— Bagi urral volna egy pár szavam, ha nem terhelem véle.

— Parancsoljon vélem testvér.

Az öreg magyar — lehetett negyven esztendő, de negyven esztendő munkás ember, bizony öreg már — tévóváza forgatgatta a kalapját. Hebegett, kereste a szavakat és nehézkesen, nagy nekifohászkodással elmondta, hogy mi járban van.

— Ne tesszen rossz néven venni, de úgy határoztuk, hogy magunk csináljuk ezután a magunk dolgát.

— Hogyan?

— Hát úgy, hogy az emberek azt mondják, okosabb talán, ha ur nélkül szervekedünk.

— Szóval, ellenem van kifogásuk és azt akarják úgy-e, hogy ne vegyek részt ezután a mozgalomban....

— Ez az értelme a dolognak.

— Ahogy akarják.

Szántó Benedek elvégezte a küldetését és távozott. Bagi Béla kikisérte az utcáig s ahogy parolával bucsuztak, az öreg kubikus újra megnyugtatta Bagi:

— Értethető dolog az uram, ha a magamszörű embernek kicsi bizalma van az úrfélehez. Nem volt nekünk Bagi ur ellen semmi panaszunk, azért is köszönet jár, amit eddigél értünk meggett, de hát az a határozat, hogy nem kell közzékn urféle, mert magunk csak jobban tudjuk azt, hogy hol szorít a kapca.

A feleség kisírt szemekkel váraozott a szobában a férfira.

Bagi Béla átkarolta és csókkal vigasztalta remegő párját.

— Hát érdemes volt ezekért koldussá tenni magadat? — Kérdezte az asszony elkeseredése.

Bagi Bélában elhalt az indulat, a harag, fölülkerekedett a főhőborodás és megértés.

— Igazuk van.... Jogos a gyanakodásuk, érthető a tartózkodásuk és nem is haragudhatok a kitessékélésért. Kirabolt emberek ezek, a

akkik ezer esztendő mulva is fogcsikorgatva fognak szóba állani az urral.

— És most mit teszel?

— A szövetségem nem megyek föl többé és keresek valami más munkát.

— Hátha szólanál a vezérigazgatónak, hogy nem vagy már szocialista?

— Hazudjak, hogy annak ellenében továbbra is kegyesek legyenek munkát adni?!

— De hiszen Szántó Benedek az imént mondogta, hogy nekik nem kellesz....

— Szántó Benedek is, a küldői jámbor emberek, akik nem ismernek engem eléggé és az urigunyám után itélnek. A meggyőződésem azonban a Szántó Benedekék gyanakodása nem változtathat. Maradok, aki voltam és maradok még erősebben, még odaadóbban az és elmegek köztük újra meg újra, míg meg nem töröm a bizalmatlanságukat, míg meg nem látják bennem a jóbarátot, a maguk nyomorúságának, küzdelemének osztályosát.

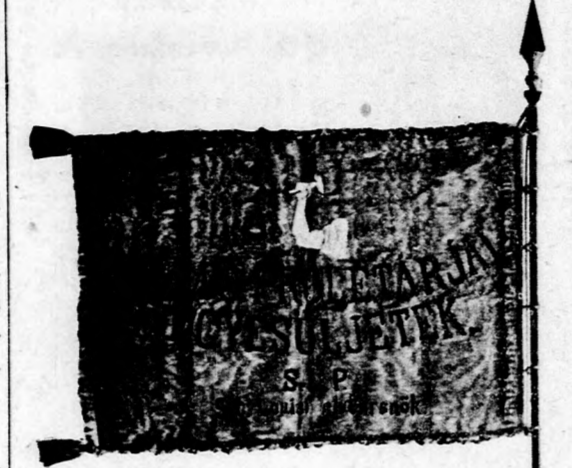
A megrugdalt ember arca kipirult, amíg ezeket elmondotta és szava erőssé tette az aszszonyt is.

Fel a versenyre!

A st. louis-i elvtársnők komoly munkára, dicső küzdelemre hívnak fel beneteket!

Versenyre hívják föl szövetségünk összes osztályait, amely versenyben győztes osztálynak egy győzõrõrõ, himzett, értékes vörös selyem zászlót adnak jutalmul.

St. Louis elvtársnõink célja a versenyen az, hogy minél több olvasót szerezzenek a Népakarattal s ez által minél több harcost

állítsanak a csatorba, küzdeni a munkásosztály felszabadításáért, a szocializmusért.

A zászlót szövetségünk azon osztálya kapja meg, amely osztály

1908 december 31-ig
legnagyobb felvételre új előfizetőt szerez a Népakarattal részére.

A zászlón kívül, — amelyet csakis osztály nyerhet meg, — a legtöbb előfizetőt gyűjtő elvtársak között a következő díjak osztanak ki:

Első díj: Egy egyszer- és pipere doboz.
Második és harmadik díj: Egy gallér, kézleõ és piperedoboz.
Negyedik díj: Egy diszes üvegváza.
Felhívjuk elvtársainkat és elvtársainkat, hogy szocialistákhoz méltóan vegyék ki részüket a Népakarattal folyó küzdelembõl.
Ne legyen egyetlen egy tagja sem szövetségünknek, ki a küzdelem után el ne mondhatná, hogy teljes mértékben megfelelt azon kötelezettségének, amelyet elve, meggyõződése reá rótt.
Elvtársak! Elvtársnõk!
A klerikális népbuító, a hazafiságból élõsködõ fekete seregének cudar munkája, amelylyel népünk megrontására, amerikai magyar munkástevéreink agyának megnyomorítására törekednek, sarkaljon beneteket tette, küzdelemre!
Fordítsátok minden erõtöket, minden szabad idõtöket a Népakarattal terjesztésére, hogy az minél szélesebb területekre szórhasza a tudás sugarát, minél több munkás szívében élesse lángra a szolidaritás tüzét és fokozza a harci készséget megdönteni a mai romlott társadalmi rendet, amely a dolgozó milliók nyomorára van építve.
Fel a versenyre a zászlóért, a Népakarattal, a szocializmusért!

AZ IPARI UNIONIZMUS KÉRDÉSEHEZ.

Ismeretes az elvtársak előtt az I. W. W. Chicagóban megtartott rendez évi konvenciója, mely megváltoztatta a szervezet elvi nyilatkozatát, t. i. kikapcsolta a politikai klauzulát. S tette ezt a bonyodalmak elhárítása céljából — legalább ezt állítja Trautmannnak, az I. W. W. központi titkárnak a "Népakarattal" — ban megjelent levele, melyre szövetségünk felhívja minden tagját nézetének kifejtésére, mielőtt végleges álláspontot foglalnánk el a két I. W. W.-val szemben. Ez helyes, azonban — szerintem, mielőtt e vitába mélyebben bocsájtónánk, legelső feladatunk megállapítani azt, vajjon valóban két I. W. W.-val állunk-e szemben vagy nem. Ezért szükséges komolyan foglalkoznunk a konvenció lefolyásával, mely nélkülözzi a jog igazság és szolidaritás minden kellekét. Ennek bizonyítására éppen mi, chicagóiak vagyunk leghivatottabbak a konvenció helyszínéről szerzett adatainkkal. No de erre aligha kerül sor, mert már mindenki tudhatja a történeteket.

Ezek után csak az a kérdés, hogy elõsmérjük-e az I. W. W. konvencióját hivatalosnak — tudomásul vesszük-e azt. Ha igen, akkor két I. W. W.-val állunk szemben, ha nem, akkor csak egygyel. Amennyiben tudtommal a referendum után a lokálok döntének a határozatok felett, és nem a konvenció mesterségesen majoriásba jutott fizetett szervezõk és titkárok, kik nem átalították még a durva erőszakhoz is nyulni céljaik eléréséért.

Ebbõl tudhatja mindenki, hogy néhány fakirrel állunk szemben és nem két I. W. W.-val. Ezzel szemben köteleységünk az õket megilletõ módon eljárni velük, egész bizonyosság lévén abban, hogy mögöttük semmi védtámasz nem áll, mert az osztályok nagy része megbortárázóssal fogadta a gaz eljárást, melyet véghez vittek több delegátussal, köztük Dániel De Leon és Francis elvtársakkal. Nem a politikai klauzula kikapcsolása a vétség, bár ez sem történt az osztályok hivatalosan elõterjesztett indíványára, hanem ott sítõtték ki ravasz módon a többségbe jutottak. Ennyit egyelőre a konvencióról.

Térjünk reá Trautmannnak a valóságot elreplezõ levelére, melynek minden egyes mondata igyekszik az egész dolgot igazságos és jogszerû munkának föltüntetni, csak legyen ki fölüljön a naegyszerû hipokratának.

"Meg kellett szüntetni a zavart — mondja Trautmann. A megváltoztatás egyértelmû Marx és Engelsnek a "Kommunisták kiáltványában" feleltetett alapelveivel." Hát ha ezt így elfogadjuk tõle, akkor az alapelvek csúnyán megváltoztak, szerencse, hogy mi csodát nem ösmérünk, így tisztában vagyunk, miszerint Trautmann és társai takarónak akarják fölhasználni a hivatkozott alapelveket. hiszen már máma szeretnék, ha beállna valami büvös változás javukra....

Aki a modern munkásmozgalom tanítványa az tudja, hogy a munkásságnak ugy politikailag, mint gazdaságilag szervezkedni kell, a két akció elválaszthatatlanná kell, hogy forrjon, a kettõ egymás nélkül sohasem alkothatja az osztályharcot, mely a fennálló kapitalista rendszert célozza megdönteni. Ezt tanultuk mi a marxizmusból s aki ezt tudatlanságában akarja megafõlni, megértjük, de akik tudatosan cselekszenek, letagadják az osztályharcot.

Elismerjük, lehet helyes valamely lefektetett elv egy részének megváltoztatása, ha arra a haladás folyamata, a fejlődés törvénye és az adott körülmények rákényszerítenek. Tudjuk, harci alakulásunk, valamint eszközeink az idõvel változnak, de maga a végcél soha. Ezt is a hivatkozott alapelvekbõl tanultuk. Maga a politikai funkció a tökéss társadalmi rend keretében, mint átmeneti eszköz a végcél határáig szükséges lesz, azután elvél.

En hiszem, hogy Trautmannnak is így tudják, így is hirdették õt esztendő alvált és hogy most egyszerre megváltoztak, nyilvánosan tudjuk, hogy miért, de az idõ nem változott utánuk.

De menjünk tovább: azt mondja a levél egyik pontja: "A politikai pártosoportosulásoknak vagy azok funkcionáriusainak a gazdasági szervezet fölépítésébe való beavatkozása ártalmas, mert az utolsó két év alatt mindkét párt a saját javára akarta kihasználni a gazdasági szervezetet". Lássuk, mennyiben áll ez? Mindenki elõtt ismeretes, hogy az I. W. W. támogatásából, fejlesztésébõl leginkább a Szocialista Munkáspárt vette ki részét megalakulása órájától. Most midõn fejlődésnek kezdett volna indulni, káros beavatkozásoknak tûntetik föl a politikai pártok elemének beavatkozását. Mi volt a káros? Hiszen mindíg és mindenütt agitálunk fáradhatatlanul érdekében. Ez a káros? Nem. Az a káros, amit most akarunk csinálni belõle. Ha nem leszünk hozzá elég éberek, akkor ki lesz használva, igen.... A összes forradalmi elemek belátják a gazdasági szervezet más funkcióját, de azt nem, hogy a politikai akció egy pillanatra is elközlõniteni lehetne a gazdasági szervezettõl.

A levélnek egy pontjában elismeri, miszerint a politikai szervezet is lehet osztályharca alapján álló szervezet, de az a szervezet sohasem lehet a munkásosztály szervezete, mert olv elemek is bekerülnek, kik gazdasági helyzetüknél

fogva elhomályosítanak annak osztályjellegét. Következtes lenne, ha az a szervezet az A. F. of L. mintájára base ball politikusokat nevelne, kik csak választáskor hallatnának a politikai tevékenységõrõl.

Ki az, aki elhiszi, hogy egy gazdasági szervezet mely kikapcsolja a politikai akcióit, jobb lesz, mint az A. F. of L.? En nem és hiszem, hogy még nagyon sokan nem. A Népakarattal szerint a vita lényegét az képezi, vajjon a politikai klauzula kikapcsolása jelenti-e a politikai szervezkedés szükségességének elvetését. Tudtommal nem vetette el a referendum, hanem elcsempészte a konvenció, melyet elismernünk nem szabad, mert ha elismerjük, ellentétbe jövünk a Stutgarton legutóbb megtartott kongresszus határozatával, mely szõrõl-szõra ki mondja: "csakis ily gazdasági szervezetet ismerünk el, mely az osztályharca alapján áll". Minden más fakir-unionnak tekintetik. Azokat el kell pusztítanunk, szervezetet és vezéreket egyaránt. Egy egészséges alapra épített szervezetet kell helyükbe állítani, melyet a szocialista szellem tüze hat át.

Minden esetre a Petersonba összehívott konferencia mellett kell lennünk, mely hivatva volt visszaállítani a rendez elvi nyilatkozatot és felvenni a régi müködési irányt. Várjuk az üdvös munkát.

Gaál Sándor.

XXIX. OSZTÁLY HAVI JELENTÉSE.

November 10-én tartottuk rendez havi gyûlésünket. A gazdaság krízis hatása még mindig érezhetõ, amiért mozgalmunk csak lassan halad elõre. A mult hóban szereztünk egy egész, 7 fél és 6 negyedéves új elõfizetõt, ugy-szintén szervezetünk 12 taggal szaporodott. Jelenlegi taglétszámunk 38, kik mind jótálló tagok. Pénztári állományunk \$19.58c.

Mint hogy a közelmulban a kongresszusi határozatnak a Népakarattal támogatására vonatkozólag eleget nem tehetünk, a jövõben törek-szünk pótolni azt.

Elhatároztuk a házi agitáció bevezetését és hisszük, hogy nem fog eredménytelen maradni. A legnagyobb energiával odatõrekszünk, hogy lapunkat, a Népakaratot, egyetlen fegyverünk tõltünk telhetõleg támogassuk és terjesszük s hisszük, hogy rövid idõn belül nem lesz Newarikon magyar munkás, kinek asztalán a milapunk ne lenne. Magyarországról megrendeltük a "Népszava" és "Világszabadság" testvérlapjainkat, amihé Szabó Urbán munkáskártársunk egy dollárral járult és 50 centet adott a Népakarattal.

Végül e hó 28-ára társas üssejövetelt határoztunk el, melynek jövedelme könyvtárunk javára fordítottik.

Bácsa József, jegyzõ.

NÉPGYÛLÉS ST. LOUISBAN.

Nyilvános népgyûlést rendezett november 22-én a Polish-American Hall-ban a St. Louisi M. B. és Ö. Sz. A gyûlés elnöke Szabolovits, jegyzõje Horváth Károly munkáskártárs volt.

A gyûlés napirendjének, "Magyarországi viszonyok, Szervezkedés és sajto" Petrás Pál volt az elõadója, aki két óras beszédben különösen a társadalmi rendszer ferdeségeire mutatott rá elég helyesen, de megfélekedett megmutatni az irányt, melyet követnünk kell, ha a társadalmi rendszert megakarjuk dönteni. Beszédében rátért a republikánus és a demokrata pártok müködésére is és — dicséretére legyen mondva — a Népakarattal hû olvasójának bizonyult, mert a két polgári pártot a Népakarattal nyomán ismertette.

Beszède után Zerman elvtárs kért szót a S. L. P. részérõl és rámutatott arra, hogy az elõadó elfelejtette a napirend második pontjánál megmondani, hogy miképen szervezkedjünk. Ezért az elnök õt rendreutastotta, mondván, hogy ez személyeskedés. Zerman elvtárs kérdést intézett még az elõadóhoz az iránt, vajjon elismeri-e egy osztályharca alapján álló forradalmi gazdasági szervezet szükségességét? A kérdésre Petrás válasza az volt, hogy nem ismeri el sem az A. F. of L.-t, sem az I. W. W.-t. Ó csak szocializmust tanít (that's all) és a kérdéssel nyilvános gyûlésen nem foglalkozik, de a gazdasági szervezkedésrõl tart 26-án elõadást a S. P. szervezetében, ahol lesz alkalom a kérdés fölött vitát indítani.

A gyûlés végül elfogadott két határozati javaslatot; egyet az általános titkos választójogot illetõleg, egyet pedig a clevelandi nyomdászok bérharcaira vonatkozóan. A népgyûlés jegyzõje utasítottat, hogy az elfogadott határozati javaslatokat úgy a Népakarattal, mint az Elõre- nek küldje be.

Tudósító.

Az elvtársaknál hivatalosan tett látogatásai alkalmával tapasztalhatta Petrás, hogy élünk és haladunk.

A chicagói (XIX.) osztály minden szombaton vitáestélyt vagy fölölvásást tart. Kérjük az elvtársakat, hogy minél számosabban látogassanak el az estélyekre. Vendégeket szivesen lát a szervezet.

Ez alkalommal tudtuk, hogy kiadtuk az új tagsági könyveket és fölzsóltjuk az elvtársakat, hogy iparkodjanak minél elõbb azok birtokába jutni. Befizetni lehet szombat este 8 órakor és vasárnap délelõtt 9 órakor.

Pénzügyi titkár.

REGÉNY.
RASZKOLNYIKOV
(BÜN ÉS BÜNHÖDÉS.)

Irtá: DOSZTOJEVSKIJ M. TÓDOR.

Elsõ rész.
(Folytatás) (5)

Nanking mellénye alól kézen ing látszott ki, az is egészen könnyõrtelen állapotban, bepetyezve, össze öntözve. Arca ki volt borotváltva, mint ahogy a hivatalnokok szokták, de nagyon régen, úgy hogy már nagyon sűrûn kezdett mutatkozni a szürke serte. Magatartásában is volt bizonyos szolid hivatalnokos, de most nyugtalan volt, haját zilálgatva, majd bánatosan a két keze közé fogta fejét, miközben rongyos könyökével a leöntözött asztalra támaszkodott. Végre egyenesen ránézett Raszkolnyikovra s hangosan és szilárdan szólt:

— Megengedi-e tisztelt uram, hogy egész tisztelettel néhány szót szóljak önnel? Mert, bárha ön nem ösmerõs is, de az én tapasztalt szemem önben müvelt s korhelykedéshez nem szokott embert lát. En mindig nagyra becsültem a müveltséget, kivált ha jó érzéssel egyezt — s ezen kívül címzetes tanácsos a címem, Marmeladov — az a vezetéknevem, címzetes tanácsos. Szabad kérdezem: szolgálatban tesszik lenni?

— Nem, tanuló... felelt a fiatal ember, félíg csudálkozva a különös szónokias hangon, valamint azon, hogy az ember oly egyenesen, oly elsztánsan fordult hozzá. Habár csak az imént kívánta, hogy szerette bármienemü emberek társaságába jutni, a legelső pillanatban, midõn valaki tényleg megszólitotta, egyszerűen erõt vett rajta az a barátságatlan, izgott érzés, amelylyel viseltetett minden idegen arc iránt, amely vele foglalkozott, vagy csak akart is vele foglalkozni.

— Tanuló ugy-e? vagy volt tanuló! — szólt a hivatalnok, — mindjárt gondoltam. A tapasztalat kedves uram, a gyakori tapasztalat! — s nagyobb bizonyosság kedvéért begbõkte ujjával a homlokát. — Tanuló volt, vagy elvezette az iskolák egy részét. És bocsásson meg.... Fõkelt, egy kicsit ingadozott, fölfogta üvegét, poharat s átült a fiatal emberhez, egy kicsit hártatosan átellenében. Ittas volt, de helyesen és élesen beszélt, csak helyenkint szakítva vagy hüzza meg beszédét. Olyan vágygallya vetette magát Raszkolnyikovra, mintha egész hónap óta nem beszélt volna senkivel.

— Kedves uram, — kezdé csaknem ünneplésesen, — a szegénység nem bün: ez már egyszer igaz. Tudom én, hogy az iszákoság sem erény s ez annál rosszabb. De a koldusság, tisztelt uram, a koldusság — ez már bün. A szegénységben még ön megõrizheti vele született jó érzéseit, de a koldusságban nem, se ön, se más. A koldusságért nem bõttal hajtják ki az embert az emberek társaságából, hanem sõprõvel sõprük ki, hogy jobban megálázzák; s helyesen, mert koldus mivoltomban én magam vagyok az elsõ, aki kész vagyok magamat megálázni. S innen van az iszákoság. Tisztelt uram, egy hónappal ezelõtt csufosan megverté a feleségemet Lebezjatnyikov ur, pedig az én feleségem nem az, aki én vagyok. Fõrti õn? Engedjen meg még egy kérdést, habár ugy látszik, mintha csak kíváncsi volnék: ugy-e, a Néván, a szenás bárkának tesszik halogatni?

— Nem, azt még nem próbáltam, — felelt Raszkolnyikov. Hát az hogy történiék?

— Nos, én ott szoktam, már gõtõdik éjjel.... Töltõtt, ivott és elgondolkozott. S tényleg látható volt ruháján és haja közt néhány szál széna. Nagyon valószínû volt, hogy õt nap óta nem vetkezett le és nem mosdott meg. Különösen kezei voltak piszkosak, zsirosak, vörösek, körmei feketék.

Beszède, ugy látszik, általános, habár csak lanyha érdeklõdést keltett. A fiuk a karméntõ mögött vinogni kezdtek. A korcsmáros lejött a felsõ szobából, ugy látszott, csak azért, hogy végig hallgassa a "furcsa embert" s kis távol-ságra leült, lustán ásítózva. Látszott, hogy Marmeladovot itt már régóta ismerték. Aztán a szónokias beszéd is nem egy mükedvelõt nyert a korcsmai vendégek közül. E mükedvelõség némely korcsmáozónál már szükségletté vált, különösen azoknál, akikkel otthon szigoruan bínnak s akiket gyakran elszalasztgatniak hazulról. Azért talán ezek az ivókompanyiában azon vannak, hogy valamely igazolási jogcimet, sõt becsületést szerezzenek maguknak.

— Furcsa ember! — mondá a korcsmáros. Hát miért nem dolgozik, miért nem szolgál az ur, ha hivatalnok.

— Miért nem szolgálok tisztelt uram — felelt Marmeladov, kizárólag csak Raszkolnyikov felé fordulva, mintha ez tette volna fél neki azt a kérdést, miért nem szolgálók? Mikor Lebezjatnyikov ur ezelõtt egy hónappal sajátkezûleg feleségemet megverté s én rézegen feküdtem, talán akkor én nem szenvedtem? Bocsásson meg fiatal ember, történt-e önrel.... hogy... nos: jãrt-e ön valaha pénzét kölcsönkérni, de minden remény nélkül arra, hogy kapjon?

(Folytatjuk.)

EGYLETI HIREK

OLVASÓINK FIGYELMÉBE

A Népakarat legutóbbi száma technikai akadályok miatt jelent meg a rendesnél egy nappal később.

Mai számunk megjelenésének késedelmét az ünnep okozta.

Az első osztályban, f. hó 28-án, szombaton este pontban 8 órakor folytatódik a 21-én félbeszakított vita.

A New Yorki Szoc. Munk. Szerv. II. osztálya elhatározta, hogy helyiségében (404 E. 6th St. I. emelet) a tél folyamán tanfolyamot rendez az angolnyelv elsajátítására és a szocializmus népszerű ismertetésére.

Felhívjuk a new yorki magyar elvtársakat és munkástársakat, használják fel az alkalmat tudásuk bővítésére és jelentkezzenek e hó 23-ig Fischer S.-nál, 516 E. 6th St. alatt, hol bővebb felvilágosítást nyernek.

PHILADELPHIAI MUNKÁSOK FIGYELEM!

A philadelphiai munkások f. évi november hó 28-án, este 8 órakor, az Egyesült Magyar Munkás Egyletek helyiségében (800 Parrish St.) NAGY NÉPGYŰLÉST tartanak.

FIGYELEM!

A Milwaukeei Szoc. Munkás szervezett szabad olvasó termet tart fen, a mely minden nap látogatható. Továbbá minden szombat este vita és felolvasás tartatik.

MULATSÁGOK.

Felszólítjuk mindazon elvtársnőket és elvtársakat, kik a december 19-én, a Népakarat javára rendezendő mulatsághoz ajándéktárgyakat adni óhajtanak, szíveskedjenek a Népakarat szerkesztőségében (528 E. 6th St.) azokat átadni.

A New Yorki Magyar Famunkások Szak-egylete 1908 november 28-án, szombaton este, a Rákóczi Hall összes helyiségeiben (197 E. 4th St.) színelőadással egybekötött táncmulatságot rendez. Színre kerül a VIRÁGFAKADÁS egy felvonásos vígjáték.

A St. Louisi Marx Károly Szocialista Munkás Szervezet női osztálya december hó 5-én, szombat este 8 órakor tartja meg első NAGY MULATSÁGÁT magánhelyiségében.

A Peoria-i Magyar Szocialista Munkás Szervezet (XXVII. osztály) magánhelyiségében, (2907 So. Adams St.) f. hó 28-án, szombaton este 7 órakor KEDÉLYES ESTÉLYT tart.

Az Oakland és Vidéke Magyar Szocialista Munkás Szervezet 1908 december 5-én, szombaton az American Foreton Building-ben, a Népakarat javára BÁLT rendez.

Az Oakland és Vidéke Magyar Szocialista Munkás Szervezet 1908 december 5-én, szombaton az American Foreton Building-ben, a Népakarat javára BÁLT rendez.

Az Oakland és Vidéke Magyar Szocialista Munkás Szervezet 1908 december 5-én, szombaton az American Foreton Building-ben, a Népakarat javára BÁLT rendez.

Az Oakland és Vidéke Magyar Szocialista Munkás Szervezet 1908 december 5-én, szombaton az American Foreton Building-ben, a Népakarat javára BÁLT rendez.

Az Oakland és Vidéke Magyar Szocialista Munkás Szervezet 1908 december 5-én, szombaton az American Foreton Building-ben, a Népakarat javára BÁLT rendez.

Az Oakland és Vidéke Magyar Szocialista Munkás Szervezet 1908 december 5-én, szombaton az American Foreton Building-ben, a Népakarat javára BÁLT rendez.

Az Oakland és Vidéke Magyar Szocialista Munkás Szervezet 1908 december 5-én, szombaton az American Foreton Building-ben, a Népakarat javára BÁLT rendez.

NYUGTAZASOK
November 15-től 21-ig befolyt előfizetések:
Uj előfizetők:
\$2.00. Miss A. Lanszer, City. M. Marcinka, Alamosa.

Folytatólagos előfizetők:
\$2.00. J. Bajko, Bridgeport.
\$1.00. M. Szöllösy, P. Varga, L. Hajnos, Bridgeport.

Lapunk 91-iki számában a nyugtázási rovatban J. Dloss 50c.-es uj elfizető helyett \$1.00 olvasandó.

Felülfizetés:
Kiss G.-né leánya által készített virágcsokor kisorsolásából \$1.15. Hajdu Dávid, 38c. Gondá A. 25c. Waldmann A. 25c. Gombor 25c.

Partadó:
III oszt., XX. osztály.
Nem felejtette ön el, hogy előfizetése mikor jár le? Ha igen, úgy kísérelje figyelemmel a címszalagján lévő számokat.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

D. B. Allegheny. Olvassa csak el a két cikket egymás után és tapasztalni fogja, hogy a Ligeti ur még szemérmesebbül ferdit választ, mint tette tudósításában.

LAPUNK MEGBIZOTTAI.

Akron, O. Huszer F. 197 So. Main St. Allegheny, Pa. S. Kmotrik, 805 East St. Brooklyn, N. Y. J. Havasy, 32 Stags St.

HIRDETESEK.

(E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség és a kiadóhivatal.)

Anchor Pain Expeller
NE SZENVEDJENEK KÖZSVÉNYBEN.
Dörzsöljék a tájadalmas, megdagadt helyeket Dr. RICHTER-féle

Jos. Pokorny
KÉRJEN ÁRJEGYZÉKET mindennemű laza hangszerekről

BATHÓ ISTVÁN
ELSŐRENDŰ BORBÉLY- ÉS FODRÁSZTEREM
544 E. 6th Street, New York.

Empire Opera House
ETTEREM, KÁVÉHAZ ÉS BOROZO
552-4 Second St., Passaic, N. J.

TAUB VILMOS
magyar órák és ékszerész.
Mindennemű hazai órák és aranyművek javítását

Dr. S. Goldman
HAZAI MAGYAR ORVOS
vált orvos, és kir. katonaoorvos.

Divatos Cipők
Tartós és puha borból készült szép
olcsó árban kaphatók a „UNION SHOE CO.”-nál

South St. Louisi magániskola
321 Marion Street
Angolul beszélni, olvasni és írni néhány hé alatt alaposan

DEUTSCH BROS
HAJÓ VAGY VASUTIJEGYET VÁSÁROLNI AZ ÖSSZES VONALAKRA - PÉNZT KÜLDENI VAGY KÖZJEGYZŐI DOLGOK GYORS ELINTÉZÉSÉRE A LEGJOBB ÉS A LEGTÁNCOSABB FORDULNI

ARPAD HALL
431 E. 6th St. New York.
Angol-magyar iskola kétszer hetenkint, hétfőn és csütörtökön a LIBERTY HALL-ban

Dr. BIEBER E. LAJOS
magyar fogorvos
383 E. 8th Street
New York

Mrs. KLEIN
magyar kávéház és étterem
257 Springfield Ave. Newark.

Wachsman
női és férfi-dívat áruház
86 Avenue A NEW YORK.

Mrs. J. HOFFMANN,
MAGYAR VIRÁGUZLETE
971 SECOND AVE.
51. és 52. utca között N. Y.

JOS. BERLOCK
FÉRFI SZABÓ
118 Thirteenth Ave. East Oakind, Ca.

Angol Magyar iskolában
238 E. 6th St. és 1528 Second Ave. (79th St.)
Kitűnő oktatást nyerhet az angol nyelvben.

Katolín János
FÉNYKÉPÉSZ
3616 N. Broadway, St. Louis

Ugyes magyar szülész
Jergler Paula Budapestben az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbába volt.

TULY
az egyedüli magyar FÉNYKÉPÉSZ
NEWARKON, N. J.
4 West Street.

Bevandorlók figyelmébe
ROSTASSY REZSŐ
513 E 6th St. NEW YORK.

KISS EMIL
HAJÓJEGYET VÁSÁROLNI-PÉNZT KÜLDENI VAGY KÖZJEGYZŐI DOLGOK GYORS ELINTÉZÉSÉRE A LEGJOBB ÉS A LEGTÁNCOSABB FORDULNI

Beldegreen
budapesti fényképész
32 Avenue C
3-ik u.sarok, New York

Péter Lajos
„Rákóczi Hall”-hoz címzett
Vendéglő, Kávéház és Étterem.
4-ik utca 197, New York

JÓZSEF KÁROLY
MAGYAR PÉK
615 So. 2nd St. St. Louis, Mo.

PILÁT F.
MAGYAR SZÜLÉSNŐ
Budapesten az egyetemen vizsgázott, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenkori.

RIZSÁK JÁNOS
közjegyző, pénzzárlító és váltó-intézet
Fűzlet 127 Second St., Passaic, N. J.

Erdélyi Vendéglő
283 9th St. cor. Clementine. San Francisco, Call
Friss izletes magyar ételek és italok.

ROTH SAMUEL
gyógyszerész a Megváltóhoz
125 Ave. A, cor. 8th St., New York.

Legkedveltebb és legnépszerűbb
ROTH SAMUEL
gyógyszerész a Megváltóhoz

Bevandorlók figyelmébe
ROSTASSY REZSŐ
513 E 6th St. NEW YORK.